

قدیمی ترین قرآن جهان با ترجمه فارسی در حرم مطهر رضوی نگهداری می شود

قرآن قدس؛ نگین نسخ خطی آستان قدس رضوی

«محمد عبد العظیم زر قانی» استاد فقید دانشگاه الازهر، در جلد دوم کتاب «مناهل العرفان فی علوم القرآن» ضمن بررسی تاریخ ترجمه قرآن و احکام مربوط به استفاده از این ترجمه ها، به روایتی مشهور اشاره می کند و می نویسد: «این قوم امن اهل فارس طلبوا من سلمان أن یکتب لهم شیئاً من القرآن فکتب لهم الفاتحه بالفارسیه»؛ جمعی از اهالی فارس از سلمان فارسی خواستند تا برای آن ها، بخش هایی از قرآن را بنویسد و او، سوره فاتحه را برای ایشان به زبان فارسی نوشت. اگر این گزارش را حمل بر صحت بگیریم، باید بگوییم تاریخ ترجمه قرآن به زبان فارسی به قرن اول هجری و نخستین روزهای ورود اسلام به ایران بازمی گردد.

با این حال، این ترجمه ها هیچ گاه برای جایگزین کردن آن ها به جای متن اصلی قرآن صورت نمی گرفت و هدف مترجمان، آگاهی قرائت کنندگان از مفهوم این کتاب آسمانی بود. اینکه او بتواند در کنار دریافت ثواب قرائت، از حظ معنوی آن هم برخوردار باشد و مفاهیم بلند کلام وحی را بهتر و بیشتر درک کند. به این ترتیب، ترجمه قرآن به زبان فارسی از نخستین قرن های آشنایی ایرانیان با دین مبین اسلام موضوعیت یافت و جدی گرفته شد.

نگهداری از ۲۲ هزار جلد قرآن قدیمی در گنجینه قرآن

قرآن های دارای ترجمه فارسی که به اصطلاح «قرآن مترجم» نامیده می شوند ظاهراً از قرن های سوم و چهارم هجری نوشته شده و در اختیار مردم قرار گرفته بود. در قرآن های مترجم با

وجود ترجمه فارسی، متن اصلی به زبان عربی، جلوه و غلبه بصری دارد و به اصطلاح با «فونت» درشت تر نوشته می شود و مترجمان آگاه، در کنار کلمات نورانی وحی، ترجمه آن ها به زبان فارسی را ثبت می کنند. بنابراین در قرآن های مترجم، اولاً ترجمه کاملاً تحت اللفظی است و ثانیاً متن ترجمه را هیچ گاه